

Er referens
S2016/02521/SF
Datum
2016-06-07
Vår referens
SJ

Socialdepartementet
s.registrator@regeringskansliet.se/
s.sf@regeringskansliet.se

Remissvar

Hälsoväxling för aktivare rehabilitering och omställning på arbetsplatserna (DS 2016:8)

Vårdföretagarna har beretts tillfälle att lämna remissvar över Hälsöväxling för aktivare rehabilitering och omställning på arbetsplatserna och vill med anledning av detta framföra följande.

Sammanfattande kommentar

- Vårdföretagarna avstyrker förslaget i dess helhet.
- Vårdföretagarna instämmer i Svenskt Näringslivs och Almegas remissvar.

Inledning

Vårdföretagarna vill understryka att den ökande sjukfrånvaron är oroande. Det behövs adekvata insatser för att bryta uppgången och stabilisera sjukfrånvaron på en långsiktig och hållbar nivå. Regeringen har föreslagit ett åtgärdsprogram i syfte att bryta uppgången i sjukfrånvaron som, i sina delar, innehåller adekvata åtgärder. Vårdföretagarna anser dock att föreliggande förslag om att arbetsgivare ska betala en särskild sjukförsäkringsavgift inte är en sådan åtgärd.

Förslaget kommer att slå mycket hårt mot enskilda arbetsgivare. Svenskt Näringsliv och Almega har på ett tydligt sätt framfört detta i sina remissvar, vilka Vårdföretagarna ställer sig bakom. Vårdföretagarna vill dock ytterligare kommentera förslaget i de delar som får konsekvenser för privata vård- och omsorgsgivare.

Vårdföretagarna är en arbetsgivar- och branschorganisation för privata vård- och omsorgsgivare. Vårdföretagarna har cirka 2000 medlemsföretag med över 100 000 årsanställda. Medlemmarna spänner över alla typer av företagsformer, från riskkapitalägda företag till ett 40-tal idéburna eller ideella aktörer.

De flesta privata vård- och omsorgsgivare är små. 93 procent av branschens drygt 12 000 vård- och omsorgsföretag har färre än 20 anställda. Vård- och omsorgssektorn är den sektor i näringslivet som i särklass har högst andel kvinnor på ledande positioner, 54 procent leds av kvinnor. Det kan jämföras med övriga näringslivet, där är andelen 29 procent. Var femte av vårdens små och

medelstora företag drivs av en person med utländsk bakgrund. I övriga näringslivet har var åttonde företagare utländsk bakgrund.

Vård- och omsorgssektorn beräknas i det föreliggande förslaget betala den högsta sammanlagda sjukförsäkringsavgiften. Det kommer att få stora negativa konsekvenser för den privata vården och omsorgen. Kostnaderna för att ha anställda riskerar att öka från redan höga nivåer och kan äventyra den så viktiga rekryteringen av medarbetare till vården och omsorgen.

Sjukfrånvaro i privat vård och omsorg

Sjukfrånvaron varierar, som regeringen konstaterar, mellan olika sektorer på arbetsmarknaden. Men den varierar också inom en sektor. Medarbetare hos privata vård- och omsorgsgivare är sjukskrivna i lägre utsträckning än offentliganställda inom vården och omsorgen.

Andel förvärsarbetande med utbetalade sjukdagar av totalt antal förvärsarbetande ¹ , Dag 15- 89		
	<i>Offentliganställda</i>	<i>Privatanställda</i>
Hälsa och sjukvård	10,4 %	8,7 %
Äldreomsorg	13,4 %	11,6 %
Omsorg av personer med funktionsnedsättning	12,2 %	9,4 %
Dag 90 -180		
	<i>Offentliganställda</i>	<i>Privatanställda</i>
Hälsa och sjukvård	2,6 %	2,1 %
Äldreomsorg	3,4 %	3,2 %
Omsorg av personer med funktionsnedsättning	3,4 %	2,5 %
Dag 181-365		
	<i>Offentliganställda</i>	<i>Privatanställda</i>
Hälsa och sjukvård	2,2 %	1,5 %
Äldreomsorg	3,3 %	2,7 %
Omsorg av personer med funktionsnedsättning	3,2 %	2,1 %

¹ Statistiska centralbyrån (2016). Longitudinell integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier. Avser data från 2014.

Privata vårdgivare får generellt sett något högre betyg av sina medarbetare än vad offentliga arbetsgivare inom vården får i delar som rör hur nöjda medarbetarna är med möjligheterna att påverka hur arbetsuppgifterna ska genomföras och i ledningens förmåga att leda och utveckla verksamheten. Andelen medarbetare som upplever att sjukfrånvaron är låg på sin arbetsplats – allt från en dag till långtidssjukskrivning – är högre bland privat anställda i vården och omsorgen än inom motsvarande verksamhet i kommuner och landsting.

Vårdföretagarna anser inte att förslaget kommer att leda till lägre sjukfrånvaro i den privat drivna vården och omsorgen. Våra medlemmar menar att, för att de ska kunna fullfölja sitt viktiga rehabiliteringsansvar och göra behövliga insatser på arbetsplatsen, behöver även andra delar i sjukskrivningskedjan fungera. Det handlar om kontakterna med sjukvården och Försäkringskassan, men också om individens ansvar för sin rehabilitering. I denna del saknar Vårdföretagarna regeringens tankar helt.

Svenskt Näringsliv pekar i sitt remissvar på att det remitterade förslaget innebär tillkommande miljardkostnader för offentliga arbetsgivare, samtidigt som regeringen tillför kommuner och landsting 10 miljarder kronor årligen som kan förväntas finansiera det ökade kostnadsansvaret för sjukfrånvaron i sektorn. Men Vårdföretagarna vill då starkt framhålla att det inte finns några garantier för att dessa extra miljarder kommer *alla* utförare av vård och omsorg till del. Statskontoret har vid upprepade tillfällen konstaterat i sina utvärderingar att privata vård- och omsorgsgivare inte har fått del av regeringens ekonomiska stimulansmedel som de borde. Helt enkelt för att huvudmännen inte har förmedlat medlen till sina privata vård- och omsorgsgivare utan bara till den egna verksamheten. Privat vård- och omsorg skulle med denna logik drabbas hårdare av det föreslagna kostnadsansvaret för sjukfrånvaron än sina offentliga motsvarigheter.

Färre jobb och färre arbetsgivare inom vården och omsorgen

Majoriteten av de privata vård- och omsorgsgivarna är idag oroliga för sin framtid.² Det handlar framförallt om den pågående utredningen om ett nytt regelverk för offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster. Den skapar stor osäkerhet om villkoren för privata välfärdsföretag.

Det remitterade förslaget innebär ytterligare oro för våra medlemsföretag. Den föreslagna sjukförsäkringsavgiften innebär, vid varje enskild rekrytering, en oförutsägbar kostnadsrisk för förhållanden som företagen inte alltid kan förutse eller heller förhindra. Vårdföretagarna får signaler om att mindre företag, särskilt gäller detta anordnare inom personlig assistans som redan verkar i ett mycket

² Vårdföretagarna (2016) Vårdföretagarpanelen. Frågor om Vi gör skillnad, vinstbegränsningar och ändring av arbetsgivaravgifter för unga samt förändringar som berör Personlig assistans. Undersökningen genomfördes av Hero Kommunikation på uppdrag av Vårdföretagarna. Totalt fullföljde 393 respondenter hela webbenkäten.

ansträngt läge, bedömer att de kan tvingas lägga ner sin verksamhet om kostnaderna ökar ytterligare.

På sikt skulle detta innebära ett minskat antal arbetsgivare inom vården och omsorgen totalt sett. Det skulle minska möjligheterna för vårdens och omsorgens medarbetare att påverka sin arbetssituation genom att byta arbetsgivare. Det är inte en önskvärd utveckling.

Färre privata vård- och omsorgsgivare påverkar också kvinnors företagande negativt då företagen i vård- och omsorgsbranschen i betydligt högre utsträckning än andra branscher leds av kvinnor.

Flera av Vårdföretagarnas medlemsföretag vittnar också om en ökad kostnadspress på grund av låga eller sänkta ersättningsnivåer i kommuner och landsting. Det kan leda till en mer ansträngd och pressad arbetssituation. Om kostnaderna ökar ytterligare i enlighet med förslaget bedömer vi att effekterna kan bli motsatta dem som regeringen avser, sjukfrånvaron kan komma att öka.

Det finns idag förväntningar från politiken såväl lokalt som nationellt att vården och omsorgen, inte minst äldreomsorgen, ska bidra till att minska arbetslöshet i vissa grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden. Sådana sociala krav förekommer i upphandlingar av vård och omsorg på sina håll i landet. Det är vällovligt att vilja minska arbetslösheten, men den här typen av krav skapar hinder för en effektiv och attraktiv upphandling. Läggs därtill risken för arbetsgivaren att stå för en kostnad i form av medfinansiering av sjukfrånvaron så kommer många mindre företag inte längre ha möjlighet att delta i upphandlingar av vård och omsorg. Riskerna för oförutsebara kostnader är helt enkelt för stor. Det vore en olycklig utveckling med tanke på behoven i välfärden.

Rekryteringsläget

Vården och omsorgen står inför ett mycket stort rekryteringsbehov. Enligt Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) behövs 225 000 nya medarbetare fram till år 2023 om inga förändringar görs i arbetssätt och bemanning. Konjunkturinstitutet menar att personalbehovet inom välfärdssektorn totalt kommer öka med 30 procent till år 2040.

Förslaget om medfinansiering av sjukförsäkringen ökar risken för oförutsebara kostnader vid varje rekrytering för arbetsgivaren. Att göra det mer kostsamt att anställa i en sektor som behöver rekrytera och attrahera fler riskerar att hämma den så viktiga kompetensförsörjningen av vården och omsorgen.

Integration

Vården och omsorgen lockar många med utländsk bakgrund. Idag drivs vart femte av vårdens små och medelstora företag av en person med utländsk bakgrund. Av kommunalt anställda undersköterskor är 17 procent utrikes födda. Bland nyanlända finns många som har den kompetens som vården och omsorgen

behöver. Samtidigt har många tragiska erfarenheter med sig som kan resultera i ohälsa med nedsatt arbetsförmåga. Även om behovet är stort finns det en risk att arbetsgivare inte kommer att våga anställa en nyanländ. Det föreliggande förslaget om medfinansiering av sjukförsäkringen riskerar att försvåra integrationen och få insatser som snabbspår och arbetet med validering av kunskaper att minska i betydelse. Förslaget äventyrar både integrationen och vården och omsorgens viktiga kompetensförsörjning.

Avslutning

Vårdföretagarna instämmer i regeringens oro över sjukfrånvaroutvecklingen i stort. Men istället för ökade kostnader för arbetsgivare bör regeringen föreslå åtgärder som underlättar arbetsgivarnas arbete med att förebygga ohälsa på arbetsplatsen och som underlättar snabbare återgång i arbete. Det är viktigt att arbetslivet inte stängs för dem med svagare arbetsmarknadsförankring. Vården och omsorgen måste få fortsätta vara arbetsplatser som välkomnar den som kan behöva byta bana mitt i livet.

Vårdföretagarna har härutöver inga ytterligare synpunkter.

Med vänlig hälsning,

Inga-Kari Fryklund
Förbundsdirektör
Vårdföretagarna

Sabina Joyau
Näringspolitisk expert
Vårdföretagarna